

Naslov članka/Article:

Polemika: Nisem več majhen, sem prvošolec

Polemic: I'm Not Little Any More, I'm a First Grader

Avtor/Author:

Darja Brezovar, Metka Uršič

DOI:

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Šolsko svetovalno delo št. 3-4/2016, letnik 20

ISSN 1318-8267

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo
Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2016

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/solsko-svetovalno-delo/>

Prehod iz vrtca v šolo

Polemika: Nisem več majhen, sem prvošolec

DARJA BREZOVAR, Osnovna šole Bršljin Novo mesto,
darja.brezovar@brsljin.si

METKA URŠIČ, Osnovna šole Bršljin Novo mesto,
metka.ursic@brsljin.si

● **Povzetek:** Vsak prehod med dvema izobraževalnima obdobjema je navadno nekoliko vznemirjujoč. Prava mera vznemirjenja je realno stanje. Vstop v osnovno šolo je za vso družino precejšnja sprememba. Opisujeva najin pogled na začetek vstopa šestletnikov v osnovno šolo, ko smo bili na to zelo pozorni, in sedaj, ko je za strokovne delavce šole to postala že rutina. Osredotočili sva se na delo strokovnih delavk in vodstva šole na delo s starši in otroki pred vpisom.

Polemic: I'm Not Little Any More, I'm a First Grader

● **Abstract:** Any transition between two educational periods is usually somewhat unsettling. A certain degree of excitement is to be expected. Starting primary school is a considerable change for the entire family. The paper describes how we viewed the entry of six-year-olds to primary school back when we paid a great deal of attention to it, and how we view it now, when the professional staff already considers it a routine. We focused on how the school's professional staff and management cooperate with parents and children prior to enrolment.

Keywords: nine-year primary school, transition from kindergarten to school, co-teaching, cooperation with parents

Kako smo bili pripravljene na delo s šestletniki

Pri uvajanju devetletne osnovne šole sem bila aktivno udeležena kot ravnateljica vrtca in šole, ki je v prenovo osnovne šole vstopila v drugem krogu, v šolskem letu 2000/2001. Iz osnovnošolskega sistema sem leta 2008 izstopila za dobra štiri leta in se leta 2013 ponovno vključila kot ravnateljica osnovne šole, ki v svojem sklopu delovanja nima vrtca. Ob ponovnem srečanju z osnovnošolskim programom sem bila prepričana, da so načela in cilji devetletne osnovne šole postali rutina, stalnica in da se samo še nadgrajujejo. Žal ni tako, kot sem pričakovala.

V prispevku bova opisovali najino prakso in osebni pogled na izvajanje prehoda iz vrtca v šolo in delno na delo v prvem razredu.

Nameravano spreminjanje osnovnošolskega izobraževanja je postalo javno leta 1995, ko je izšla *Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju*. Za vsako področje izobraževanja je opredelila cilje, sedanje stanje, načela in cilje spreminjanja ter predlagane rešitve. Vsebina Bele knjige nam je bila v pomoč v razpravah ob srečanjih s predstavniki ministrstva in zavoda za šolstvo. Tako eni kot drugi so v tem času imeli izdelan koncept in časovnico dela z vsemi deležniki sprememb. Na spremembe smo se aktivno pripravljali od leta 1996 do leta 1999, ko so program devetletnega osnovnošolskega izobraževanja sprejele prve šole, ki so se prijavile na razpis Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport in izpolnjevale razpisne pogoje. Sistemsko je bilo poskrbljeno, da smo pridobivali dodatna znanja in veščine.

Na enem od tradicionalnih vsakoletnih srečanj ravnateljev v jesenskem času v Portorožu je tedanji minister Slavko Gaber rekel, da so predstavniki ministrstva storili vse, kar so največ lahko, sedaj pa je odgovornost na ravnateljih, ali bo devetletna osnovna šola zaživela ali ne. Takrat sem se strinjala s to trditvijo, danes pa se še bolj. Menim, da ravnatelj s položaja pedagoške avtoritete v šoli lahko veliko stori in da je odgovoren za pedagoško dogajanje na šoli.

»Če nekdo ukinja stvari, ki so bile premišljene, to počne v nasprotju s konceptom, ki je bil v ozadju, in na žalost je bilo takšnih posegov v zadnjem desetletju kar nekaj. Sistem ni nekaj, iz česar jemlješ po svojih željah, zato morate imeti resne razloge. Moja teza je bila, da spreminjamo tisto, kar verjamemo, da je mogoče

narediti bolje, in da v to investiramo,« je med drugim izjavil nekdanji minister Slavko Gaber v intervjuju za Sobotno prilogo Dela (Merljak, 8. 10. 2016). Iz sistema pa ni jemala samo politika, nekdo zunaj šolskega okolja, ampak so jemali tudi in predvsem učitelji, ki so zelo hitro zašli na svoje implicitne prakse in pri tem prepričali najprej tiste ravnatelje, ki so novosti devetletne osnovne šole prevzeli zgolj kot izvršeno dejstvo, ne pa kot študijsko poznavanje načel in ciljev devetletne osnovne šole, ki so bili povezani s spremenjenimi didaktičnimi in metodičnimi pristopi.

»Sistem je bil premišljen vse do igralnih koticov. O njih smo se povsem resno pogovarjali, kot tudi o tem, da se razred odpre v hodnik, na vrt, kjer so bili koticiki,« je pojasnil nekdanji minister Slavko Gaber (Sobotna priloga Dela, Merljak, 8. 10. 2016). Tega ne more zanikati nihče, ki je takrat sodeloval pri načrtovanju in izvajanju dela v prvem razredu. Žal so mnogi ravnatelji in učitelji kar pozabili na to in mnogo razredov je, tako s postavitvijo opreme kot z oblikami dela, enakih kot pred letom 1999. To je zaskrbljujoče, saj so otroci, tako kot še danes piše na spletni strani ministrstva, pri vstopu v šolo (tako kot v večini držav z visoko razvitim šolskim sistemom) stari od 5 let in 8 mesecev do 6 let

Doseganje standardov znanja ugotavljamo na zaokroženo celoto prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja. Tako lahko strokovni delavci upoštevajo individualne razlike v razvoju učencev.

in 8 mesecev. Tako je bilo v letu, ko so prve osnovne šole s prvim razredom vstopile v devetletno osnovno šolo, in tako je tudi danes.

Zakaj je prišlo v prvem razredu do regresije in kakšna je bila? Kako to vpliva na otroke? Ali to vpliva na prehod iz vrtca v šolo? Ali je to vzrok za povečano število odlogov vpisa v prvi razred? Kolikšna je pri tem odgovornost svetovalnih služb kot članov vodstvenega tima šole? Koliko je pri tem odgovoren ravnatelj? Koliko so odgovorni učitelji?

To so vprašanja, ki naju vznemirjajo in na katera imava svoje odgovore, svoje poglede. S tem člankom želiva doseči, da bi se še kdo podobno ozrl na to tematiko.

»V šoli imamo več nalog in šolskih potrebščin.« (Eva, 1. razred)

»V šoli se učimo in imamo manj igrač.« (Žiga, 1. razred) >

Otrok, postavljen v izhodišče učenja in poučevanja

Za podaljševanje osnovne šole po letih navzdol so se odločili iz več razlogov. Zgodnejše razvojno obdobje (od 3 do 8 let) je zelo pomembno z vidika zagotavljanja pogojev za razvoj otrokovih zmožnosti ter možnosti za sistematično učenje. Pri nas je bila priprava na šolo nenetna tako z organizacijskega kot tudi z vsebinskega vidika. Pripravljalci sprememb so menili, da ni dajala dovolj možnosti za razvoj zmožnosti vsem predšolskim otrokom. Ker se je izvajala eno leto pred vstopom v prvi razred in je imela tudi pomenljivo poimenovanje »mala šola«, je bila v veliki meri podrejena pričakovanjem in zahtevam neposredne priprave otrok na za-

Učiteljice, ki sedaj vstopajo v delovno razmerje, sporočajo, da o načinu dela s šestletnimi otroci ne vedo veliko, ne poznajo odgovorov na vprašanja ob začetku devetletne osnovne šole, ne poznajo značilnosti prvega razreda, slabo prepletajo igro in učenje.

četek šolanja, veliko manj pa razvojnim zakonitostim otrok.

Zgodnejši vstop v šolo so utemeljevali z vidika otrokovega razvoja in z zagotavljanjem možnosti sistematičnega učenja vseh otrok.

Ob zgodnejšem vstopu otrok v šolo je bilo treba:

- vsebinsko strokovno pripraviti kurikulum za prvi razred in za prvo vzgojno-izobraževalno obdobje,
- časovno in prostorsko na novo organizirati vzgojno-izobraževalni proces.

Prvi razred spada v devetletni osnovni šoli v prvo vzgojno-izobraževalno obdobje. To je obdobje prehajanja s predoperativnega na konkretno operativno stopnjo mišljenja. Seveda pa ti prehodi ne nastopijo pri vseh otrocih istočasno. Ravno zaradi tega doseganja določenih standardov znanja ne zahtevamo od vseh učencev hkrati. Doseganje standardov znanja ugotavljamo na zaokroženo celoto prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja. Tako lahko strokovni delavci upoštevajo individualne razlike v razvoju učencev.

O vsem tem smo v pripravi na vstop v devetletno osnovno šolo ozaveščali strokovne delavce in obveščali starše. Kot ravnateljica sem se odločila, da smo s prvim razredom vstopili v devetletno osnovno šolo, ko so se s tem strinjale vse strokovne delavke, ki so in bi lahko poučevale v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju.

Vse naše poglede smo morali strokovno in hkrati poljudno predstaviti tudi staršem. Ob vstopu so se morali z našo namero prijave na razpis ministrstva strinjati vsi starši bodočih prvošolcev. V vse to je bilo vloženo obilo znanja, sprejemanja novih znanj in spoznanj ter študija pedagoške strokovne literature. Če bi to storili površno, bi namen in cilje zgodnejšega vstopa otrok v šolski sistem zelo težko predstavili staršem. Sodelovala sem na letnih evalvacijah dela ob vstopu v devetletno osnovno šolo, na katerih smo ravnatelji poročali o zadovoljstvu staršev z delom in življenjem njihovih otrok v prvem razredu.

Kako pa je sedaj, ko se morajo šestletniki vpisati v prvi razred osnovne šole? Izjeme so tisti, za katere je izveden odlog vpisa ali predčasni vpis in katerih se v članku namenoma ne bom dotaknila.

Učiteljice, ki sedaj vstopajo v delovno razmerje, sporočajo, da o načinu dela s šestletnimi otroci ne vedo veliko, ne poznajo odgovorov na vprašanja ob začetku devetletne osnovne šole, ne poznajo značilnosti prvega razreda, slabo pre-

pletajo igro in učenje. Vzgojiteljice, ki so lahko kot druge strokovne delavke v prvem razredu in praviloma poučujejo polovico ur pouka, sporočajo, da imajo malo znanj o tem.

Če to niso le izjeme, je treba na delovnem mestu, v šoli, na srečanjih strokovnih timov in strokovnem izobraževanju storiti vse, da bodo strokovni delavci pridobili znanja in veščine, ki so potrebne za delo s šestletnimi učenci, da bomo lahko s sodobnimi metodami dela v inovativnem, spodbudnem in varnem učnem okolju izvajali pouk prvega razreda.

Kakšni otroci prihajajo danes v prvi razred? Gotovo drugačni kot ob uvajanju devetletne osnovne šole. Zelo so se spremenile družbene razmere, manj je prostote igre in gibanja v naravi. Spremenile so se vrednote posameznikov, spremenili so se vedenjski vzorci v družinah in družbi.

Otroci imajo slabše razvito motoriko, učiti se morajo gibalnih spretnosti, ki so jih v preteklosti v tej starostni stopnji že imeli. Mnogi so vzgojeni v zelo individualne osebnosti. Učiti jih moramo empatije, saj je družba vse bolj racionalna in egocentrična. To pomeni, da moramo ob oblikovanju njihovih interakcij, sodelovalnega učenja, timskega dela ipd. uporabljati drugačne metode, kot smo jih v preteklosti. Te spremembe moramo prepoznavati in ob tem zavedanju izvajati dejavnosti. Skupaj moramo soustvarjati in se uglaševati z

Ko smo se spoznavali in že prvič nastopili na šolskem odru ... (Maj 2016)

njimi ter jim omogočiti optimalen razvoj, hkrati pa dosežati vzgojno-izobraževalne cilje.

Na naši šoli imamo tudi otroke, ki niso obiskovali vrtca. Ker so to v večini otroci s socialnega roba in slovenščina ni njihov materni jezik, je delo z njimi bistveno drugačno. Pri nekaterih prvi tedni pouka potekajo podobno, kot bi prvič vstopili v vrtec. Zaradi premoščanja razlik z namenom uglašenosti posameznika z oddelkom in razredom izvajamo metode vrtčevskega uvalnega obdobja, ki lahko traja bistveno več kot teden dni. Tu prepoznamo, kolikšna vrednost je v tem, da so otroci vključeni v predšolsko institucionalno vzgojo.

Meniva, da je za prijazen (mehak) prehod iz vrtca v šolo nujno, da izvajamo vsaj tisto, kar je bilo načrtovano ob uvajanju devetletne osnovne šole za prvo triletje oz. prvi razred.

»V šoli ne počivamo. V vrtcu se nismo učili števil. V vrtcu imajo prej kosilo.« (Jan, I. razred)

Sodelovanje učiteljic in vzgojiteljic

Ko otrok vstopi v vrtec, sta vsakodnevno z njim dve odrasli osebi. Tudi v prvem razredu sta vsak dan polovico časa z njim dve odrasli osebi. V *Zakonu o osnovni šoli* je v 38. členu zapisano: »V prvem razredu osnovne šole hkrati poučujeta učitelj razrednega pouka in vzgojitelj predšolskih otrok, izjemoma pa lahko tudi dva učitelja razrednega pouka. Drugi učitelj oziroma vzgojitelj predšolskih otrok poučuje polovico ur pouka.« Osebnost vidiva veliko prednost v tandemu učitelj - vzgojitelj pred tandemom učitelj - učitelj. Ker tako kot pri celotnem osnovnošolskem izobraževanju tudi pri prehodu otroka iz vrtca v osnovno šolo misli na otroka,

bova še naprej spodbujali tandeme, v katerih bo vzgojiteljica. Za najbolj umirjen prehod otroka iz vrtca v šolo bi poskrbeli, če bi otroka spremljala vzgojiteljica, ki je bila z njim zadnje leto pred vstopom v šolo. To pa gotovo ni mogoče doseči za vsakega otroka.

Je pa mogoče doseči, da vzgojiteljica prehaja iz vrtca v šolo in nazaj v vrtec. To sem v lastni praksi ravnateljstva izvajala od leta 2000 do leta 2008. Vse evalvacije so mi dokazovale, da je bila to za otroke optimalna rešitev. Sama sem pri tem imela precej več dela z organizacijo in oblikovanjem dobrih tandemov. Največ težav so imele tiste vzgojiteljice, ki so v šolskem prostoru prepoznale, da je njihova neposredna odgovornost za otrokov razvoj in za ocenjevanje znanja prenesena na učiteljico, in so se v takšni vlogi počutile varno. Takšne so navadno napele vse sile, da bi prekinile svojo prakso. Še danes sem zadovoljna, da jim to ni uspelo. Hkrati pa sem nezadovoljna, ker mi te prakse v zadnjih treh letih, odkar sem ponovno na delovnem mestu ravnateljice v osnovni šoli, še ni uspelo vzpostaviti.

Težava je v tem, da vrtec ne deluje v sklopu šole. Obenem pa še nisem našla enako mislečih vodstvenih

Za najbolj umirjen prehod otroka iz vrtca v šolo bi poskrbeli, če bi otroka spremljala vzgojiteljica, ki je bila z njim zadnje leto pred vstopom v šolo.

kadrov, da bi to izpeljali skupaj. Upoštevati je treba delovnopravno zakonodajo in strokovno pripraviti zaposlene (svetovalne delavke, učiteljice, vzgojiteljice) obeh zavodov, vrtca in šole.

Spadava med tiste, ki naju zelo žalosti in vznemirja dejstvo, da je trenutno samo nekaj manj kot trideset odstotkov vzgojiteljic v osnovnih šolah zaposlenih na delovnem mestu druge strokovne delavke v tandemu vodenja prvega razreda. Razpravljamo, kaj naj še ukrenemo za umirjen prehod otrok iz vrtca v šolo. Tokrat imamo vsaj eno rešitev že sistemsko in zakonodajno rešeno, in sicer zaposlitev vzgojiteljice v prvem razredu. Žal je v tem primeru lagodnost nekaterih odraslih močnejša od skrbi za otrokovo dobrobit. Gotovo je za takšno stanje več vzrokov. Eden izmed njih je tudi ta, da vodstvo lažje organizira delo (npr. nadomeščanje odsotnih delavcev, če sta zaposleni dve učiteljici).

Tudi pri vprašanju sodelovanja učiteljice in vzgojiteljice je veliko odprtih vprašanj glede odgovornosti drugega strokovnega delavca pri vzgojno-izobraževalnem delu, načrtovanju in izvedbi pouka, evalvaciji dela, vrednotenju in ocenjevanju znanja, razredništvu, delu s starši. To v šolski zakonodaji ni natančno opredeljeno. Je pa tudi res, da tega področja nismo dograjeva-

li, ostalo je enako, kot je bilo pri uvajanju devetletke. Bilo bi obetavno, če se je to spremenilo v šolskih praksah, na mikroravnih, in bi sedaj lahko samo analizirali najboljše prakse ter še zakonodajno stopili korak naprej. Manj obetavno pa je, da delež učiteljic

jih otrok, kako odkrivajo nova znanja, kako se gradijo njihovi medsebojni odnosi ipd.

S starši smo se ob uvajanju devetletke veliko pogovarjali in jim predstavljali način dela s šestletniki. Med nami se je razvil pozitiven, sodelovalen odnos. Kmalu so prepoznali, da njihovim otrokom ne krajšamo brezskrbnega otroštva. Tudi v šoli smo uvajali nove vsebine z različnimi oblikami dejavnosti, ki so jim otroci največkrat rekli igra. Meniva, da je še vedno tako povsod, kjer se tako vodstvo kot vsi ostali strokovni delavci zavedajo tega.

Pri vprašanju sodelovanja učiteljice in vzgojiteljice je veliko odprtih vprašanj glede odgovornosti drugega strokovnega delavca pri vzgojno-izobraževalnem delu, načrtovanju in izvedbi pouka, evalvaciji dela, vrednotenju in ocenjevanju znanja, razredništvu, delu s starši.

med drugimi strokovnimi sodelavkami v prvem razredu znaša več kot petdeset odstotkov in da si te verjetno enakovredno delijo vse prej opisane dejavnosti. Tako v praksi ni prišlo do potreb po nadgrajevanju dela tandema vzgojiteljice in učiteljice v prvem razredu.

Meniva, da je za prijazen prehod iz vrtca v šolo nujno, da je druga strokovna delavka vzgojiteljica, ki vsaj na dve leti izvede prehod iz zaposlitve v vrtcu v zaposlitev v šolo in obratno. Tako jo šolski sistem ne bo posrkal vase in bo z vsemi svojimi veščinami in znanjem o delu z otroki do šestega leta starosti prispevala k delu v prvem razredu.

Da bi bilo to v praksi izvedljivo, bi bilo treba najprej vzpostaviti zelo dobro sodelovanje med vodstvenimi timi vrtcev in šol. V vodstvenem timu imajo pomembno vlogo tudi svetovalne delavke.

»V vrtcu smo počivali, v šoli pa ne. V vrtcu smo se več igrali.« (Žana, 1. razred)

Sodelovanje s starši

Sedaj v osnovno šolo vpisujejo otroke starši, ki so sami obiskovali še osemletno osnovno šolo. To ne pomeni samo, da so hodili v osnovno šolo osem let, ampak da je bil takrat tudi način dela drugačen. Ker ima to izkuš-

Res je, da je vzgojno-izobraževalni program osnovne šole sedaj spremenjen v vseh razredih, da nekaj stvari ni dobro urejenih in da posamezniki težko prehajajo na nove oblike in metode dela. A tako je v prav vsaki dejavnosti. V petnajstih letih so se močno spremenili družba, njeni posamezniki in njihove vrednote. Poleg mnogih drugih dejavnikov tudi to vpliva na odločitve pri vpisu šestletnikov v osnovno šolo.

Kaj lahko storimo, da bodo starši in strokovni delavci soustvarjalci otrokovega razvoja? Vzgojiteljice in svetovalne delavke vrtcev morajo zelo dobro udeleževati kurikulum vrtca in s tem narediti največ, kar se da v otrokovem območju razvoja, ob zavedanju ravni njegovega potencialnega razvoja. Kjer od prvega dne vključitve otroka v vrtec konstruktivno sodelujejo s starši, stori jo veliko oz. dovolj tudi za odločitve o vključitvi otroka v šolo.

Vzgojiteljica, ki odlično udeleževanja kurikulum vrtca, zagotovo nima težav pri sodelovanju s starši. Meniva, da zna in zmore sodelovati tudi s tistimi starši, ki tako ali drugače potrebujejo nekoliko več od ostalih.

Nekateri imajo ravno pri prehodu v šolo precej pomislekov, ali bodo njihovi otroci sposobni izpolnjevati šolske zadolžitve, ali so dovolj samostojni, ali so dovolj zreli ... Če jim v takšnih primerih vzgojiteljica ne more pomagati sama, se obrne po pomoč k svetovalni službi vrtca. V drugem koraku pa je dobro, da se povežejo z eno izmed okoliških šol.

Mi smo ob analizi potreb staršev ob vpisu v šolo

Najprej bi bilo treba vzpostaviti zelo dobro sodelovanje med vodstvenimi timi vrtcev in šol. V vodstvenem timu imajo pomembno vlogo tudi svetovalne delavke.

njo prav vsak starš, je še kako prav, da staršem odpremo vrata učilnic in jim pokažemo, kako poteka pouk sedaj. Tako bodo bolj seznanjeni z načinom dela svo-

pripravili strategijo dela s starši pred vpisom v prvi razred, med njim in po njem. Ker smo ena izmed šol, ki ima v času vpisa v prvi razred precej prepisov na dru-

ge šole, smo v fazi pred vpisom še toliko bolj aktivni, saj si želimo, da bi starši dobili neposreden in stvaren vpogled v naše delo in ne samo prek individualnih občutkov posameznih staršev.

S starši se skupinsko srečamo januarja, maja in avgusta. Ko je otrok že všolan, se s starši srečujemo na govorilnih urah, roditeljskih sestankih in srečanjih za starše.

Ko januarja dobimo z ministrstva za šolstvo sezname otrok v našem šolskem okolišju, te povabimo na prvo srečanje. Pri tem nam pomagajo tudi delavke vrtca, ki ob razdelitvi naših vabil starše spodbudijo za prvo srečanje. Ker ga izvajamo že nekaj let na enak način, znajo tudi vzgojiteljice konkretno predstaviti namen in cilj takšnega srečanja.

Na srečanje so povabljeni otroci in starši. Z otroki delajo učiteljice in vzgojiteljice, ki so zaposlene v prvem razredu, in učitelji vzgojnih predmetov ter podaljšane bivanja. Med delom opazujejo tudi interakcije med otroki, ki so kasneje zelo koristne pri razporeditvi otrok v oddelke. Svetovalna delavka pa se istočasno s starši pogovarja o pričakovanih spretnostih otroka ob vstopu v šolo (osebna higiena, hranjenje, obuvanje in oblačenje, upoštevanje pravil, motorika in fina motorika idr.). Te pričakovane spretnosti so oblikovali člani aktiva prvega razreda in pedagoginja na podlagi analize dela. V fazi izdelave smo jih usklajevali z delavkami vrtcev ter z učiteljicami in vzgojiteljicami v šoli. Podlaga nam je bila strokovna literatura in analiza vprašalnika staršem, ki predvsem izražajo potrebo po zblíževanju, premoščanju starševske stiske, jasnih pričakovanjih in usmeritvah za konkretno delo z otrokom. Po srečanjih starši izražajo umirjenost, pohvalijo možnost aktivnega sodelovanja, jasen ter strukturiran seznam pričakovanih spretnosti in smiselnost predpisanih aktivnosti šole.

Na majskem srečanju se s starši pogovorimo o morebitnih dilemah, težavah pri razvoju otroka, o težavah pri doseganju pričakovanih spretnosti, o šolskih potrebščinah. Okvirno predstavimo učne cilje prvega razreda, ki so drseči. Predvsem poudarjamo otrokovo soudeležbo in stališče, da naj otrok naredi, kar otrok zmore sam. Svetujemo jim, naj se pred vstopom v šolo načrtno ne učijo brati, računati in pisati. Skupno sodelovanje in usklajevanje pričakovanj ter realna predstavitev dela v prvih razredih po našem mnenju tudi pripomore k znižanju števila odlogov vpisa. Odlogi (eden ali dva na leto) so predvsem podkrepiljeni z mnenji zunanjih institucij in niso zgolj uresničene želje oz. dvomi staršev. Otroci na tem srečanju ustvarjajo v delavnicah in druženju sklencejo z nastopom na šolskem odru.

V avgustu se srečajo strokovne delavke in starši, konkretiziramo delo v oddelku in podaljšanem bivanju, predstavimo urnik in medpredmetno povezovanje ter delo po delovnih središčih. Strokovne delavke opredelijo način sodelovanja s starši in svetovalno službo ter orišejo šolski red in participacijo posameznika.

V fazi pred vpisom smo še toliko bolj aktivni, saj si želimo, da bi starši dobili neposreden in stvaren vpogled v naše delo in ne samo prek individualnih občutkov posameznih staršev.

Meniva, da je za prijazen prehod iz vrtca v šolo nujno, da s starši v zadnjih mesecih pred vpisom (februar) sodelujejo aktivno tako strokovni delavci vrtca kot šole. Tako staršem pomagamo pri odpravljanju dilem o zrelosti otroka za vstop v šolo.

Prvošolci so postali mizarji.

Svetovalna služba ob vstopu šestletnika v osnovno šolo

Programske smernice o delu svetovalne službe v vrtcu in šoli narekujejo raznovrstne dejavnosti. V različnih okoljih imajo prednosti različne dejavnosti. Z mnogimi spremembami v družbi se njihovo delo ne samo spreminja, ampak se največkrat tudi dopolnjuje z novimi dejavnostmi. Prav za te službe je v zadnjih letih dovolj dela, meniva, da celo preveč. Potrebovali bi še nove profile.

Tako v vrtcu kot v šoli se zavedamo pomena prehoda iz vrtca v šolo. Morda smo za dober prehod še bolj zainteresirani v šolskem prostoru. To je tudi razumljivo, saj bodo ti otroci v našem prostoru devet let.

Ob vpisu otroka v institucijo imajo prvi stik z otrokom in starši ravno svetovalne delavke. Največ naredijo v tis-

Ob vpisu otroka v institucijo imajo prvi stik z otrokom in starši ravno svetovalne delavke. Največ naredijo v tistih okoljih, v katerih vpis ni le papirna rutina, ampak skoraj družabni dogodek.

tih okoljih, v katerih vpis ni le papirna rutina, ampak skoraj družabni dogodek. Vsak, ki je sam tudi v vlogi starša, ki je vpisal otroka v vrtec in kasneje v šolo, najbolje ve, kako pomemben je prvi občutek. Ker starši tisto, kar imajo najraje, prepustijo nekomu drugemu,

je najpomembneje, da zaupajo tej osebi oz. ustanovi. Pomembno je, da se počutijo sprejete, slišane in varne. Če tako čutijo starši, ta občutek prenašajo tudi na otroka. Pri tem je pomembno uskladiti pričakovanja, saj njihovo neuresničenje prinaša razočaranje in nejevoljo.

Ko pridejo starši in otroci v stik z vzgojiteljicami in učiteljicami, mora to, kar jim je bilo predstavljeno ob vstopu v organizacijo, postati resničnost. Če je med predstavljenim in dejanskim prevelik razkorak, prihaja do nezadovoljstva. Da do tega ne prihaja, morajo vodstvo

šole, svetovalna služba, učiteljice in vzgojiteljice delovati usklajeno. To je najlažje doseči, če je svetovalna služba del vodstvenega tima, ki oblikuje delovanje organizacije, njeno vizijo, vrednote, cilje ipd.

Pri nas vzpostavi prvi stik s starši pedagoginja januarja, ko imamo prvo srečanje pred vpisnim postopkom. Na tem srečanju staršem predstavi pričakovane spretnosti otroka ob vpisu v šolo. Starši pri tem razrešujejo svoje stiske, dileme ipd. Navezani stik se marsikdaj ohranja s telefonskimi klici in sporočili po elektronski pošti vse do februarskega vpisa.

K formalnemu vpisu so povabljeni otroci in starši. Staršem in otroku je šola že poznana, poznajo pedagoginjo, in prihod v šolo za vpisni postopek je lažji. Formalni del vpisa že prej predstavimo staršem. Pri vpisu pedagoginja vzpostavi stik z otrokom. Pedagoginja najmanj pol leta pred vstopom otrok v šolo s strokovnimi delavkami prvih razredov in vzgojiteljicami vrtca sodeluje in sooblikuje vsa srečanja s starši. To je pomembno, saj tako najlažje pomaga pri razreševanju vseh morebitnih težav.

Meniva, da je za prijazen prehod iz vrtca v šolo nujno, da svetovalna delavka vzpostavi sodelovalni odnos s starši ter sodeluje s strokovnimi službami druge institucije.

Sklep

Imamo položaj otrokovega kompetentnega partnerja, ki mu formalno ali neformalno pomaga pri premagovanju razdalj med njegovo dejansko razvojno stopnjo, na kateri deluje, ko težavo rešuje sam, in ravnjo njegovega potencialnega razvoja. To zavedanje nam kaže pot našega delovanja in je čar pedagoškega poklica.

Prehod iz vrtca v šolo je velik korak, ki ga vsak posameznik doživlja drugače. Poskrbeti moramo, da je slišan

Takole smo ustvarjali že prvi šolski dan.

in viden predvsem tisti posameznik, ki ima pri tem težave. Včasih so to otroci, drugič starši. Pomembno je, da odrasli delujemo sodelovalno in s tem odpravljamo dileme, strahove in nezadovoljstvo otrok.

Na svojem delovnem mestu sva zadovoljni, ker lahko na mikroravni šolskega sistema veliko narediva, da otrok pride tja, do koder mora priti, da bo v tem svetu lahko polno živel, kot je zapisala Hannah Arendt. <

Literatura

1. European Commission/EACEA/Eurydice/Eurostat (2014). *Pomembni podatki o vzgoji in varstvu predšolskih otrok v Evropi - 2014* (poročilo omrežja Eurydice in Eurostata). Dostopno na: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/166sl.pdf (5. 12. 2016).
2. Krek, J. (ur.). (1995). *Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
3. Krek, J. in Metljak, M. (ur.). (2011). *Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
4. Merljak, S. (8. 10. 2016). Napako ustavljanja izobraževanja smo že naredili. Ne ponovimo je! *Sobotna priloga Dela*.
5. *O vrtcih in devetletki z učitelji in starši* (april in maj 2004). Dostopno na: <http://www.mizs.gov.si/> (5. 12. 2016).
6. Trpin, A. (2006). *Delo v tandemu med učiteljico in vzgojiteljico v prvem razredu devetletke* (specialistično delo). Kranj: Fakulteta za organizacijske vede.